

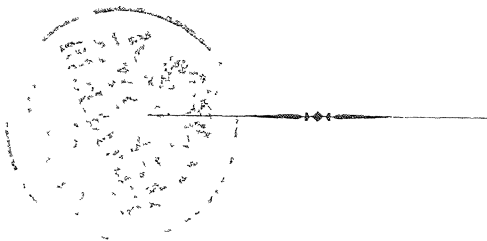
Kakó je izginil gozd.

Povest.

Spisal Hans Hopfen.

Preložil

Anton Funtek.

V Ljubljani.

Založil Janez Giontini.

1891.

030007194

Tiskala Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani.

I.

Lep je zeleni gozd, ki se dviga gôri za vasjó. Leta in leta so minula, predno so dorasla drevesa, katera sedaj toli ponosno zro nizdolu v svet. Nobena sekira ni zapela v njem; drevje je raslo in padalo, kakor in kamor se mu je ljubilo — ta gozd je bil veselje okolici, ponos lastniku njegovemu!

Skrivnostno je življenje v gozdu, božji dih veje v njem. Tu dvigajo drevesa svoje veje visoko v zrak — ali vidiš, kakó kličejo oblake in prosijo nebeške rose iz njih? Ondu se širijo korenine pod zemljo — ali veš, kakó se družijo, zapletajo in razpletajo, kakó razpenjajo mogočno mrežo, katera oklepa rodovitno prst, da je ne odnesejo vodeni toki in vetrovi? Ali veš, da se po teh koreninah pretaka rodovitni sok po vsi okolici, da se po njih prevaža moča na sosedne travnike, da se zлива v čiste studence? Res, le glej natanko in spoznal bodeš to skrivnostno življenje, potem pa skleni roke in zahvali Bogá za krasni zeleni gozd! . . .

Vender, čuj! Nenavaden glas ti bije na uho. In ta glas ne utihne. Jednakomerno, kakor črv v lesu, tolče in kluje iz gozda, samó hitreje, čvrsteje, brezkončno hudobno, kakor bi hotel rēči: «Glodam in glodam, dokler ne ostane trôhice od gozda!»

Nejevoljno poslušáš na desno in levo. Napósled vstaneš in greš za glasom. Ondu pri vodi, ki toli silno dēre med zelenim smrečjem, ondu postoj!

Kamor je Bog postavil gozd, tam postavi človek žago. Kar je raslo tisoč let, to se pod ostrimi njenimi zobmi izpreminja v treske. Nad posekanim gozdom šumé vetrovi in odnašajo rodovitno prst, dež izpira zemljo do golega kamenja, na katerem ne more rasti najmanjša bilka. Človeku se zdí, kakor bi mu klical gozd: «Stoj, tisoč in tisoč let sem hranil záte.» Človek pa reče oholo: «Kaj to mēni? Čemú bi ne užival, kar si mi prihranil? Jaz hočem živeti, mēni ni v mislih, kaj pride za menoj!»

In deblo za deblom pada pod sekiro, in deblo za deblom prihaja v žago. Človek hoče, in gozd se ne more braniti. Ali človek sam bode trpel napósled! —

Sobota je, in solnce se skriva za gozde. S polja se vračajo delavci; iz dimnikov se

dvigajo modrikasti oblački; s stolpa pōje zvon; sicer resna tihota povsod.

Tam proti gozdu stopa človek počasno, kakor nejevoljen. Ravnokar se je prekrižal, dejal klobuk na glavo in si užgal pipo. Mlad je sicer, ali suhotni koščeni obraz ga stara nekoliko. Prav srdito mu zró sicer mile modre oči po gozdu, glava pa mu je polna nevšečnih mislij. Zdajci obstane. Še jedenkrat se oglasi žaga: rik, rak, potem utihne. Dosti za danes! Oni pa zmaje z glavo in zamrmrá med zobmí: «Preneumno je! Ni, da bi verjel.» Zdi se mu pa, kakor da je rekla žaga: «Kaj te briga?»

In res, kaj ga briga? Temu gozdu je lastnik Andrej Slapar, in on, Tine, le hlapec njegov. Slapar pa smé počenjati s svojim gozdom, kar hoče. Hlapec mu ne smé ugovarjati. Če pa mu ugovarja, ugovarjaj mu na tihem, takó je! Kaj ga peče, ako danes, pri tej priči posekajo gozd?

Obrne se domóv. Slap stójí nekoliko na samoti, streljáj od vasí. Lep dom, vsakdo bi se ponašal ž njim. Kakor grad je videti. Da je Slapar imovit, vé vsako dete; da je ponosen, vsakdo. Nič menj Ana, hči njegova. Ona ne govórí z vsakomer, kdor ji pride naproti. In s komer govórí, tisti vidi, da se ponaša z imetjem svojim. Že kadar

te pogleda, čutiš, da nisi nič proti nji. Kadar se smeje, smeje se toli prešérno, da ti reže smeh globoko v dušo. Toliko da nisi jezen nánjo, jezen pa tudi na samega sebe, ker ti Bog ni dal bogastva.

Prav ko se vrača Tine domóv, pride mu naproti. Kar nenadoma. In res, vse trepeče v njem; ne more si kàj, da ne bi ji zastopil pota in dejal — res, kaj bi dejal? Beseda mu zastane na jeziku. Kakor otrok stójí pred njo. Ona pa se mu smeje, kakor se more smijati le ona in vpraša oholo: «Kaj hočeš?»

Zdajci se mu razveže jezik, besede se mu vlijó kakor reka: da je sramota posekati gozd, takov gozd, kakor je ta. Sramota in pregreha, katere ne more oprostiti nihče! — Smeje se mu še huje. «Saj ga ne bodo précej odposlali; ako ga pa posekajo nekoliko, nič mu ne škodi. Pokončali ga itak ne bodo.»

«Ne bodo?» reče hlapec zategnjeno in jo pogleda prav sočutno. «Pokončali ga ne bodo? Ej, sevéda, tega jim tudi ni treba, to pride že sámó. Kar sámó po sebi —»

«Ne umejem te.»

Rad bi ji razložil misli svoje takó, da bi ga razumela. Ali ne posluša ga posebno rada. «Kaj to mêni?» reče mu še. Njene besede

pa zvené toli osorno in oholo, da mu zastane govor, da si niti ziniti ne upa. Čudno govori ž njim vselej. Temu je vaju. Prevzetnost ji gleda iz očij, zvení iz vsake besede njene. In čemú ne? Če ima hči takega očeta, oče pa takšen dom in takšen gozd, čemú bi ne bila prevzetna? Posebno proti človeku, kakor je Tine, ki nima ničesar svojega in služi za dnino. In vender: posluša jo rad. Po volji mu sicer ni, kar govori, ali glas mu ugaja. Naj govori takó ali drugače. In kadar čuje ta glas, toliko da se mu ne smili Ana. Rad bi ji podaril kaj — on, siromak imovitemu dekletu! — In ker nima ničesar, svetoval bi ji vsaj dobro. Dober svet nikomur ne škodi. Ali ona ga neče poslušati!

Zopet jo vpraša tiho, malone boječe, ali so oče domá.

«Kakó neki govoriš danes!» odgovori mu dekle in dvigne oči, da gledajo preko njega na zlato večerno nebo. «Dobro veš, da so oče teden dnij v mestu.» In počasneje pristavi: «Pogodbo sklepajo, z laškim kupcem!»

«Kaj še! V mestu niso!» reče Tine osorneje, nego hoče. «Pogodba je že zdavno sklenjena. Tja poglej, tam je njen pečat!»

Roko iztegne in pokaže proti žagi. Nji pa šine kri v lice.

«Ali znova začenjaš?» reče mu nejevoljna in se zasučé na petah, da bi odšla.

«Vedno tista pesem! Poslušaj jo drug, ne jaz!»

Ali on ji položí roko na rame. Da ni mislil nič hudega, da neče — —

«Ne dotikaj se me!» vzklikne ona srdito; obraz ji je trd, oko ji gorí. Tine pa vpraša znova: «Ali res ne veš, kjé so oče?»

Kakó je nadležen z vprašanji svojimi! Kaj mu do tega, kjé je Slapar? — «Res ne!» glasí se prevzetni njen odgovor. «Jutri bodo že tu. Oče so sam svoj gospod in tvoj. Jutri jih dobiš, ako jih hočeš. Dovòlj.»

Obrne se in odide jako jezna. Pesek škriplje pod njenimi stopinjami. On pa gleda za njo brez glasú. Ne gane se. Ko mu izgine izpred očij, dojdejo mu druge misli. Kakor hitro je ne vidi, ne smili se mu več. Tine je dobrosrčen, ali njemu, siromaku, ni treba milovati bogate kmetske hčere. Takó je prav.

Zdaj se ozrè znova po gozdu. Osorne njene besede mu zvené po ušesih. Dasi je vajen takim besedam, bolé ga vender. In ko gleda na gozd, tedaj se mu zablisnejo oči. Bodi! Slapar sekaj, podiraj, žagaj, ko-

likor mu ljubo. Kesal se ne bode nihče, nego on sam. Škodeželjen je Tine v teh trenutjih, ali samó v teh trenutjih. Potem se razjezi še bolj. Takov lep gozd posekati! Sramota, greh! Ali ga vidiš, kakó je krasen v večernem solnci, ko vijó zlati žarki prekrasno krono okrog zelenih vrhov, dočim se debela zavijajo v temò? Ali ga vidiš, kakó ponosno kipí v nebo? In takšen gozd, táko ponosno pričó božje močí in slave hočejo posekati? Uničiti ga hočejo, da ne ostane deblo poleg debela? Sramota! Grešna predrznost človeška! . . .

Po nekod sijejo luči iz vaških oken. Ali na polji je še jasno. Slovesna tihota se razgrinja po njem. Tine stóji in premišlja. «Jutri bodo tu. Jutri jih dobiš, ako jih hočeš.» Gotovo, jutri bode tu. Cerkve neče zamuditi Slapar. To bi bil greh in poleg tega: med mašo ne daje krčmar pijače nikomur.

Ko premišlja takó, zavije nehoté proti vási. Dasi je samó hlapec, katerega ne brigaj zaslepljenost gospodarjeva niti življenje njegovo, vedel bi vender rad, ali je res, kar govóré na Slapu, odkar ni gospodarja domá. Vedel bi rad, ali res že teden dnij popija v krčmi Zaplotnikovi!

Tine ne more premagovati željâ. Danes je sobota, dela ni več; ako gré v krčmo, nihče ne more rêči, da gré vánjo iz rado-

vednosti. Kozarec vina izpije, dasi mu ni do pijače!

Zmračilo se je. Okna Zaplotnikove krčme so jasna; širok sòj sveti iz njih na cesto. Ali Tine neče stopiti v hišo. Premislil si je. Tam notri sedé kmetje, imoviti možje, in če stopi médnje, rogali se mu bodo, da je prišel po Slaparja, ki neče več domóv, odkar je prodal gozd laškemu kupcu, prodal toli dobro, da nič takega! Kdo bi ne hvalil Slaparja zaradi modrosti njegove! Posebno v krčmi, ko daje za vino, da teče z mize, ko lahko pije, kdor hoče. Kakó bi dopustil krčmar, da bi ga kdo grajal zaradi prodaje? Gosta, kakor so redko sejani! . . .

Tine, kaj te briga? Pusti Slaparja, ne brigaj se za življenje njegovo, izvršuj dolžnosti, in dovòlj je! Tebe ne peče, ako razsiplje denarje. Saj ne trosi tvojih! Ali vender: če na večer zapró krčmo, in ne more Slapar domóv, če se poškoduje na poti? Tinetu ne dopušča usmiljeno srce, da bi zapustil gospodarja svojega!

Takó torej stóji pred oknom in gleda skozi stekla. Notri pri véliki mizi sedí Slapar z velikim širokokrajnikom na glavi. Razkoračil se je in uprl komolce na bok. Okrog njega sedí kakih šest kmetov. Brez glasú ga poslušajo in mu gledajo na usta, ki morajo

biti polna modrosti, zakaj niso se naveličala govorjenja, dasi ne morejo očí več gledati. Glava se mu niža, a kadar se približa prsim, tedaj se dvigne, roka pa udari ob mizo, kakor bi hotela vzdramiti zaspano življenje. Potem dvigne Slapar svoj kozarec, nese ga k ustom in se dela, kakor bi pokušal zlato kapljo. Ali niti pokušati ne more več, nikar da bi pil. Le ustna porosí nekoliko — škoda vsake kaplje! Slapar ima dovòlj, več nego dovòlj! Sploh ni pijanec. Vinjenost ga je obšla šele tedaj, ko je prišel denar. Toliko denarja na jednom kupu ni še videl nikoli! Ti trdi srebrniki so se bliskali tolikanj vabeče in omamno, da ni vedel kam z nappuhom. Navada mu ni bila, da bi ga nosil skrivoma v srci. Videti je moral ves svet, da ima denar. Toliko denarja! Nikoli ga še ni imel toliko! Res, nikoli! Ali to, kar ima, ni še vse. Dvakrat toliko ga še pride. Laški kupec je plačal šele tretjino, prvo tretjino kupnine. Še dvakrat toliko! Juhéj! . . .

Če premišlja vse to, udaril bi ob tla, da bi odskočil deset sežnjev visoko. Táko bogastvo je grozno — sto milj na okrog ni še nihče prodal gozda po taki ceni! Ali tudi nihče ni premeten takó. Prodajati ne zna vsakdo, če tudi ima. Kaj bodo siromaki vaški, ki niso takó razumni, toli bogati in

tolikanj srečni? Kaj, srečni! Vsakdo je svoje sreče kovač. Sreča služi vsakomur, kdor jo umeje rabiti. Ali je sploh vredno, da se bavi s temi siromaki? Prav zategadelj pa ne poskoči do stropa, a tudi ničesar ne stori, kar bi mu utegnilo vzeti veljavo pri njih. Slapar vé, kaj je čast in kaj se spodobi. Ali da bi sam nosil táko brezmejno veselje, ki mu teží dušo in srce, tega ne more. Toliko veselje mora na dan. In hrupno! Zato hodi v krčmo in ga prenaša vánjo. Miza se šibí od jedí in pijače, godci igrajo, kolikor se dá. Slapar pa vabi tega in ónega in mu oznanja svojo srečo in pamet. Takó hoče slaviti samega sebe dostojno, kakor treba. Ako se ne slaví samó jeden dan, nego teden dnij skupaj, in če ni trezen v teh dneh ni jedenkrat, temu se ne čudi nihče, najmenj pa Slapar sam!

Pride vender sobota. V soboto treba prestatí. Tine stojèč pod oknom vidi, da pojema veselje. Gostje nečejo piti, godci zavijajo in spravljajo piskala, Slapar sam prevrne kupo, kadar hoče piti. Med jedmí in ubitimi kozarci teče vino po široki mizi in kaplje na tla. Krčmar kričí, naj spravijo Slaparja domóv, ker neče nihče piti, ali spraviti ga ne morejo. Vzdignejo ga dvakrat, trikrat, ali vselej pade na klop kakor snop!

Zdajci stopi iz hiše gost, ki je ugledal Tineta pod oknom, in pravi: «Tine, čas je, da spraviš Slaparja domóv. Preleško ti ne bode »

In Tine ga spravi. Dvignejo ga znova; z desno roko se ovije Slapar hlapcu okolo vratú, z levo pa krčevito stiska mošnjo z denarjem. Opoteka se res spotoma, ali bogastva in imenitnosti svoje ne pozablja ni v najhujši vinjenosti.

Hodita dolgo in ne preleško. Spotoma čuje Tine ne prav jasno, ali zato tem daljšo povest o mogočnosti možá, ki ima toliko denarja, da sam ne vé, kam ž njim. Dvakrat toliko ga še dobí. Kar v glavi se vrtí ubogemu Tinetu. Toliko da se sam ne jame čuditi razumu in sreči, katero vidi gospodar pred seboj z očmí, kalnimi od vina! Samó to ga moti, da ne čuje ničesar o dolgovih, kateri bremené Slaparjev dom, kakor vsakeršnega. Nikar o manjših dolgovih, ki nastajajo takó, da sam ne veš, kdaj. Ali to so vsekakor malenkosti!

Na vzhodu se jame žariti. Skoro potem smrčí in grgrá Slapar v svoji postelji takó glasno, da se gôri v izbici vzbudí Ana iz lepih sanj. Tudi siromak, ki je toli težko nosil bogastvo in breme drugega človeka, spi napósled pokojno.

Da vidiš ob desetih Slaparja, kakó stopa s hčerjo proti cerkvi, čudil bi se toliki izpremembi. To je druga hoja, nego nekoliko ur prej v temni noči! Slapar korači, kakor da je solnce vzšlo samó njemu na ljubo, in kakor da zvoné z vélikim zvonom zgolj njemu na čast. Na desni in levi stráni ga pozdravljajo znanci in z globokim spoštovanjem gledajo za njim. Res, toliko denarja prislužiti in takó čestito nositi bogastvo svoje, tega ne umeje vsakdo! Čast, komur čast!

Menj po volji pa je vsa stvar gospodu župniku, ki ravnokar prihaja na léco. Ponižni zamišljeni mož ne ceni previsoko pozemeljskega blagá in se tudi ne spušča v tržne posle. Iz očij mu sije iskrena ljubezen do bližnjikov; jediščina in obilo premišljanje mladih let sta mu pisali resne potéze na obraz. Svoje župljane ljubi in vé, kaj jim koristi. Do tega, kar si pridobiva posameznik, ni mu dosti. Prodaja Slaparjeva se mu zdí pregreha, storjena vsi občini.

Sevé, na svetem kraji ne sme izraziti nejevolje svoje. Nihče ne smé in ne more réči Slaparju, da bi ne smel prodati svojine. Ali splošno lahko govori čestiti duhovnik o bogastvu; povedati smé, da človek ne pridobiva bogastva samemu sebi, da z božjo zemljo in prirodnimi zakladi ne sme ravnati

po svoji volji. Ravnati, kakor bi ne bilo nikogar, ki smé soditi početje njegovo. V marsikatero srce sežejo goreče besede njegove. Najbolj pak v srce ubogemu Tinetu, stoječemu pri vratih med dninarji in berači. Žuljave roke je sklenil, in bridke solze mu tekó po koščenem obrazu.

Kdo vé? Morda bi bile prelepe besede segle v srce in pretresle dušo tudi rejenemu Slaparju, ki težko in široko sedí v rodbinski klopi svoji. Ali škoda: prav na tihem se mu je zadremalo med govorom. Ničesar ni čul, nego evangelje spočetka in amen napósled.

Vinjenost, kakor je njegova, ne dá se prespati v jedni noči. To treba drugih grmečih besed, nego ónih, katere je govoril plemeniti duhovnik z lece, besed, ki bi mu pretresle in streznile dušo in telo!

II.

V tistih dneh, ki so prišli za nedeljo, vršilo se je vse po starem redu. Žaga je delala noč in dan ter klala visoka debla s svojimi zobmi. Po gozdu so ležala dolga, široka drevesa po vrsti, malone takó, kakor v vojski vojaki, katere so pobile sovražne krogle. Vedno več so sekali dreves. Hrib je bil podoben na pol ostrizenemu

Da vidiš ob desetih Slaparja, kakó stopa s hčerjo proti cerkvi, čudil bi se toliki izpremembi. To je druga hoja, nego nekoliko ur prej v temni noči! Slapar korači, kakor da je solnce vzšlo samó njemu na ljubo, in kakor da zvoné z vélikim zvonom zgolj njemu na čast. Na desni in levi stráni ga pozdravljajo znanci in z globokim spoštovanjem gledajo za njim. Res, toliko denarja prislužiti in takó čestito nositi bogastvo svoje, tega ne umeje vsakdo! Čast, komur čast!

Menj po volji pa je vsa stvar gospodu župniku, ki ravnokar prihaja na léco. Ponižni zamišljeni mož ne ceni previsoko pozemeljskega blagá in se tudi ne spušča v tržne posle. Iz očij mu sije iskrena ljubezen do bližnjikov; jediščina in obilo premissljanje mladih let sta mu pisali resne potéze na obraz. Svoje župljane ljubi in vé, kaj jim koristi. Do tega, kar si pridobiva posameznik, ni mu dosti. Prodaja Slaparjeva se mu zdí pregreha, storjena vsi občini.

Sevé, na svetem kraji ne sme izraziti nejevolje svoje. Nihče ne smé in ne more réči Slaparju, da bi ne smel prodati svojine. Ali splošno lahko govori čestiti duhovnik o bogastvu; povedati smé, da človek ne pridobiva bogastva samemu sebi, da z božjo zemljo in prirodnimi zakladi ne sme ravnati

po svoji volji. Ravnati, kakor bi ne bilo nikogar, ki smé soditi početje njegovo. V marsikatero srce sežejo goreče besede njegove. Najbolj pak v srce ubogemu Tinetu, stoječemu pri vratih med dninarji in berači. Žuljave roke je sklenil, in bridke solze mu tekó po koščenem obrazu.

Kdo vé? Morda bi bile prelepe besede segle v srce in pretresle dušo tudi rejenemu Slaparju, ki težko in široko sedí v rodbinski klopi svoji. Ali škoda: prav na tihem se mu je zadremalo med govorom. Ničesar ni čul, nego evangelje spočetka in amen napósled.

Vinjenost, kakor je njegova, ne dá se prespati v jedni noči. To treba drugih grmečih besed, nego ónih, katere je govoril plemeniti duhovnik z lece, besed, ki bi mu pretresle in streznile dušo in telo!

II.

V tistih dneh, ki so prišli za nedeljo, vršilo se je vse po starem redu. Žaga je delala noč in dan ter klala visoka debela s svojimi zobmi. Po gozdu so ležala dolga, široka drevesa po vrsti, malone takó, kakor v vojski vojaki, katere so pobile sovražne krogle. Vedno več so sekali dreves. Hrib je bil podoben na pol ostriženemu

kodru. Ali ne dobro ostriženemu, nego ubogemu psu, katerega je opraskala surova roka s skrhanim nožem do krvi. Mrazilo te je, da si videl ljubi hrib, in smilil se ti je gozd, katerega so toli neusmiljeno sekali drvarji!

Le nekdo ni mogel dočakati konca temu uničevanju! To je bil Slapar sam. Najrajši bi bil začel sekati sam, da bi bil prej uničen gozd. Sevéda, vzrok je imel, celó nekatere vzroke. Kadar bi bil posekan gozd do določenega kraja, izplačati bi mu moral Lah drugo tretjino kupnine. Dovòlj in glasno se je sicer veselil Slapar prvi tretjini, ali ne predolgo. Zategadelj ne predolgo, ker se mu je topil prvi denar v rokah hitreje, nego bi si bil mogel misliti. Ta svetli krasni denar!

Vender, ne da bi bil razsipal. Bog ne daj! A čemu bi imel denar, če nima nobenega užitka? Tiho veselje ne veljá nič, kmetu celó ne. Če si bogat, hočeš, da te česté, torej treba že šteti nekaj denarja. Nadalje: marsičesa treba kupiti hiši in dômu, česar je bilo treba že zdavna. Tu popraviti kàj, tam zopet olepšati. Zakaj bi ne kupoval, ne popravljaj in lepšaj, ako imaš? In Slapar ima. Več od vseh teh sosedov beraških! — Potem pogosta vožnja v mesto, kjer je venderle dostikrat treba povprašati odvetnika, kakó prisiliti kupca, da bi plačeval v krajših

rokih! Sevé, uspehov nimajo te voznje. Ali iz vasi v mesto, iz mesta v vas ne vozi se nihče brez jedi in pijače. Možu pa, ki vé ceniti čast in imovino svojo, kakor Slapar, temu celó ne pristaje, da bi se plazil boječe v mesto in nazaj. Torej treba tudi nekaj šteti. Že zaradi česti.

Ali ko se za nekaj dnij vrne domóv, treba brezuvetno, da izpregovorí moško besedo o vsem, kar je povedal odvetnik in tem, kar je videl v mestu in spotoma. Kje? V krčmi sevéda. Kje drugod! Tolikih paznih in dostojnih poslušalcev ni nikjer kakor v krčmi. Kdor séde v krčmo, posebno na delavnik, ko ne more posedati vsakdo, pač ne beží iz nje vrat na nos, nego obsedí trdno in poslušá odprtih očij in ust.

Kakšno moč ima navada! Prej se Slapar ni dosti menil za krčme, ali zdaj malone prebiti ne more, ako dobro dolgo ni pri Zaplotniku. Sevéda ga v krčmi česté dovòlj. Govoré tudi dovòlj. Novic prinaša vsak dan. Pri drvarjih v gozdu se sleharni dan primeri kàj; in da se možu, kakeršen je Slapar, primerja še to in óno, umeje se samo po sebi. O vsem sevéda, kar se mu primerja, Slapar ne govórí z vinskimi bratci. Prav z nikomer se ne meni o nekaterih stvaréh. Niti domá. S kom neki domá? Ženske ne razumejo ničesar; kar je pa moških, čestiti

ga morajo in slušati, nikar pa, da bi mu svetovali. Za svetovanje ima odvetnika v mestu. In če je odvetnik res modrejši od njega, to zadnje dni premišlja često in majè z glavo . . .

Kar se godí na tihem, ni da bi verjel. Zdaj, ko je Slapar bogatejši, negoli kdaj, ko ima srebrá toliko, da bi se lahko zakopal vánje, zdaj ga jamejo terjati za dolgove. Bebci! Drug za drugim ga terjajo. Dokler ni imel ničesar, to je, dokler ni prodal gozda, ni genil se ni nihče. Zdaj pa se oglašajo, kakor bi se bili zmenili: tisti Hrastar, čegar otrokom je bil za kuma; tisti Križan, h kateremu se je bil nekđaj zatekel v potrebi, in končno tisti graščak, ki ima dobro velik dolg zapisan na Slapu. Ali zakaj ga terjajo vsi zajedno? Kdo bi ne vedel, zakaj? Iz same zavisti, ker ima táko srečo. To je vender jasno vsakomur!

Ali tisto beraštvo jim vrže pred noge, da bode dovòlj. Naj le prejme drugo tretjino, pa naj strmé. Slaparju ni treba dolgá na dômu. In če ga hoče imeti, ker mu je po volji tako, predolgo mu ni treba povpraševati. Da le iztegne roko, pa dobode posojil na vsak prst in drugačnih, neodpovednih, za manjše odstotke. Ni da bi se menil in jezil. Kupo vina; v nji se vtópi jeza! Pa dovòlj!

Sevé, pri hiši in dômu pač ni vse takó, kakor bi bilo, da stoji gospodar za vrati. Oko gospodarjevo redí krave, takó je pisano. Časih, če je Slapar baš domá, res vstane vihar in grom, in ploha se razlije nad posli, ki grešé v lenobi. Vender to ne poravná škode. Zopet časih je gospodarjevo oko toli kalno, da bi ne moglo zrediti ni kokoši, nihar pa goveda! To vse vidi Tine in si gotovo tudi misli marsikaj. Ali privadil se je sčasoma čudnemu gospodarstvu, in često se mu zdi, da z lesom res ni počenjati drugega, nego klati ga, gozd pa da treba izpreminjati v srebro. Le časih, kadar sedi Slapar v krčmi kakor prirasel, in končajo posli z delom prej, nego bi morali, tedaj še stopa gôri proti gozdu in premišlja po stari navadi. Samó pol gozda je še! O, niti pol gozda ni več! . . .

Zopet stoji poletnega večera v gozdu. Kar začuti roko na rámeni. Laški kupec, kateri je kupil gozd in ga seka toli neusmiljeno, stoji poleg njega. Majhen mož je, nekoliko osivel, usnjatega obraza in košatih obrvij. Oči so mu jasne, sive, glas krepák. Obleka ponošena, čevlji pokvedrani. Srajca ni kaj lepa, klobuku ni prave podobe. Ali na prsih nosi dolgo zlato verižico in dôkaj prstanov na rokah.

«Lepa debela, ne-li?» jame Lah in namežikne Tinetu. «Toliko bogastva! Kar veselo gledati, ne-li?»

«Prav nič veselo,» reče Tine pobito. «Gozd poznam izza mladih let, in težko mi bode, kadar bode obrit ta hrib do golega kakor miš — —»

«Nič miš!» deje kupec in nagrbanči čelo. «Nič do golega. Les rase za stavbe, za ladje, za kurjavo, za zgolj koristne reči. Pa ne, da bi stal gozd, zijal okrog sebe in sègnil napósled. Neumnost!»

Tine zmiga z rámenom, Lah pa nadaljuje tem glasneje: «Gozd je zrasel na hribu. Zopet zrasede na hribu. Vedno in vedno. Bogastvo brez konca. Le pameten in potrpen biti!»

«O, ti vražji slepar!» misli si Tine in najrajši bi ga treščil ob tla, grdega lažnika, ali treščil ga ni. Le žalosten in jezen je. Kupec pa govori dalje in ponavlja «pameten in potrpen biti» ter pravi napósled, da ni Slapar ni pameten ni potrpen. Tine premišlja, kaj bi odgovoril temu dvojnemu očitanju. Premišlja pa predolgo, zakaj zdajci pride sam Slapar. Čul je namreč, da je Lah v gozdu, in ker mu še vedno ni plačal druge tretjine, prišel ga je iskat. Zdaj, ko ga je našel, ne dá mu, da bi se opravičeval in izgovarjal,

nego srdit zahteva, naj mu izplača dolžni denar pri tej priči, na tem mestu in do zadnjega beliča. Kupec pa tudi ne molči, nego vpije še huje od njega. Vender: kdor bi poslušal pozorno, spoznal bi, da mu je srd le navidezen, toliko da ne priučen. Prekanjeni slepar namreč ni prvič kupil in posekal gozda; znal je dobro, kako treba loviti kmete in slepiti jih, bolje, nego sploh kaj drugega. Slapar razgraja čimdalje huje, ali ko se ločita, tedaj ni pametnejši, Lah pa ne ubožnejši.

Tinetu se smili razkačeni Slapar. Pazno ga ni gledal že dolgo, zdaj pa vidi, kakó silno se je izpremenil močni visoki mož v poslednjem času. Lica so mu zabohla, oči kalne, ustna vela in čelo polno rdečih marog. Glas njegov je hripav; če govori mirno, mrmrá, da ga umeješ le stéžka. Če se razvname, bojiš se, da ga ne udari kàp. Skratka: to ni več tisti visoki krepki mož, kakeršen je bil, predno je prodal gozd!

Za dom in hišo se méni čimdalje menj. Govori zvečine o gozdu in Lahu, o véliki pravdi, katero hoče začeti proti kupcu in o drugih načrtih, s katerimi si potem potroji pripravdani denar. Malone vsak dan se pelje v mesto, razgovarja se mnogo in dolgo z odvetnikom in razsiplje obilo denarja. Laški kupec si sevéda tudi najame odvetnika,

kateri izreče, da doslej posekana debbla po beneški meri niso toli obsežna, kakor je bilo dogovorjeno, da treba torej že zategadelj precèj odtegniti kupnini. Vrhu tega so debbla slabša, nego zatrjuje pogodba. Dosti je med njimi črvivega lesa, in dôkaj vrhov je polomila sapa, da jih ni môči rabiti za vêsla. Napôsled tudi ni izplačevati tako, kakor pravi pogodba. Slapar ne umeje laščine, tolmač mu ni prav prevajal, zategadelj kupcu ni treba plačati več, nego je obetal, ali sploh hotel plačati.

Začne se torej pravda. Ker kupčevi ugovori res niso dosti prida, ker sodišče vé, da je nezanesljiv kupec, in ker Slapar lahko dokaže pravice svoje, pripravda si drugo tretjino izgovorjene kupnine v ne predolghih rokih.

Da ga vidiš zdaj, ko se vrača domóv! Sam sebi se vidi večji, ko s svojega voza ugleda hrib, na katerem je bil nekđaj gozd. Kakor bi hotel reči laškemu kupcu, prikima ponosno: «Kdor začenja z mano, temu ni dobro. Jaz se ne šalim. Andreja Slaparja ti ne prevaraš, slepar laški! Tebi mojster sem jaz! In po pravici!»

Domá mu sevêda pridejo družina z veliko slavo naproti. Jako milosten in prijazen je z vsakomer. Vsem je kaj prinesel iz mesta,

da se ne bi veselili zastonj, sicer pa ni gostobeseden. Najboljše besede si hrani za krčmo. Skoro potem tudi gré k Zaplotniku. Vzprejmó ga s trobentami in klarineti. Njemu na čast govori krčmar nekaj besed, potem pa si prisvoji besedo Slapar za delj časa. Domá ga ne vidijo do nastopne nedelje, laški kupec pa nikoli več. Čemú tudi? To je spoznal Slapar, da niso sodišča zastonj na svetu in da kupnih pogodb ni sklepati sleparjem na ljubo. Da bi pa zahajal v gozd in gledal sekačem na prste, to, dejal je, ne strinja se s čestjo njegovo. Kar se dostaje Laha, zdelo se mu ni umestno, da bi se še kdaj prikazal v krčmo, kjer zapravlja Slapar najboljši svoj čas. Želodec Lahov ne zahteva dosti. Uživa polento, katero napravljajo delavci njegovi za več dnij skupaj, in če pije kdaj, pije nekoliko najcenejšega cvička, pomešanega z vodo. Drugače je pa, ako ga kdo povabi v gosti, kakor ga je n. pr. vabil Slapar spočetka. Tedaj mora že iz vljudnosti piti več nego treba, in nihče ni vljudnejši od njega, če ni baš .opravka v sitnih trgovskih stvaréh.

Andrej Slapar v krčmi svoji sevéda ne pograša premaganega nasprotnika. Čimdalje veselejši je. Stoječ na višku bojne slave, neče, da bi mu nadležni upniki grenili ve-

selje. Torej na stran skrbí, pa vina gôri!
In pije čimdalje bolj. Kar z mize mora teči...

III.

V viharni nôči, ko pri Zaplotniku lije vino potokoma, prispè Tine moker, gladen, žejen in truden na Slap. Dva dni ga ni bilo. Slapar ga ni pogrešal, že zategadelj ne, ker spričo slabega vremena sam ni šel domóv. Toda Ana, ki je vsaj zaradi ljudij gospodinjala na Slapu, kadar očeta ni bilo domá, pogrešala ga je dobro. Še bdí in sliši, kakó zalaja pes in kakó se trudi Tine, da bi ga pomiril. Tiho se splaziti v hišo zdaj ne more. Na hip se odpró vrata, in pred hlapcem stoji Ana. V roki drži majhno svetilko, in Tinetu se zdi, kakor bi ji gorelo razljučeno lice. Prav dobro vidi srd v njenih očeh in okolo rdečih usten.

«Glej, glej, Ana! Ali še nisi šla spat?» povzame hlapec v zadregi. «Najbrž ti ne dá spati hudo vreme?»

«Reci rajši: nerednost v hiši naši!» zavrne ga kar najosorneje. Tine sicer povesi glavo, ali reče ji mirno, kakor bi ga bila vprašala po njegovih mislih: «Žal, prav praviš, Ana, bolje bi bilo lahko.»

«Tako? Ali misliš? Nu, zanesi se, jaz sama preženem nered, pa tudi zanikarne hlapce, ki mislijo, da ni gospodarja pri hiši.»

Osupel vzpogleda Tine in ji zrè v srdite oči. Znova se mu zasmili hči toli zaslepljenega očeta. Ne taječ tega čustva, reče: «Ti, Ana, ti hočeš storiti to?»

«Jaz, dà, jaz in jedino jaz!» vzklikne ona v najhujši jezi. «In še več: hlapcev, ki zapuščajo hišo, kadar se jim ljubi in ki se vračajo, kadar so nasičeni, teh ni treba na Slapu. Ti si prvi. Tu nimaš ničesar opravi — pojdi!»

«Ali précej?» vpraša Tine mirno in sočutno, kakor prej. Ona molči. Slišati je, kako prasketá dež po strehi in vije sapa okolo oglov.

«V tem vremeni ne podim ni psa iz hiše, nikar pa človeka, dasi bi zaslužil!» reče napósled in se obrne.

«Zahvaljam te lepo,» pravi Tine. «Jutri itak idem. Vedi: nisem mislil, da sem še pri vas in zategadelj sem si poiskal službe, kjer potrebujejo korenjakov in jih plačujejo dobro.»

«Tako torej hočeš od nas?»

On zmiga z rámenom in reče rahlo: «Kjer ni gospoda, tam ni službe. Hlapcev je temu, kar se vrši tukaj, itak preveč. Brezposelna zijála vas snedó prerano. Sama si rekla, da na Slapu ni dobrega gospodarstva.

Nihče ne vé, kakó začeti, kakó zvršiti. Po-
velja, vzgleda ni. Plačila tudi nobenega —»

Ana plane kvišku.

«Ne bodi huda, Ana,» vzklikne hlapec, predno more govoriti deklè. «Kaj moreš ti zato? Ali gospodar ne zna domóv iz krčme. Radi samega pravdanja in popivanja ne misli na delo. Kakeršen gospod, takšen hlapec, pravi pregovor. Jaz pa hočem delati! Domá imam staro mater, katero trga po rokah. Delati m o r a m! Da ne pozabim dela in da ne bi videl, kakó se bode še godilo tu — zato sem si poiskal službe drugod.»

Nehoté je govoril napósled nekoliko mi-
leje. Deklè čuti, koliko dobrih in hudih besed je zamolčal ta glas, tresoč se od razburjenosti. Prišlo ji je trenutje, da je spoznala nevarnost, ki žuga Slapu. Vsaj za nekaj hipov jo mine napuh. Tiho pravi: «Jutri že hočeš oditi?»

«Jutri. Najpametneje bode.»

Ana pač čuti, da ne odhaja rad. Da ji ne želi slabega, vé tudi. Ali prav zategadelj jo bolí, da odhaja jedini človek, ki se še zanima zánjo, zdaj, ko preti nevarnost. Toda misliti mu ni treba, da ji je žal po njem. S prisiljenim smehom deje: «Idi torej z Bogom! . . . Izhajali bodemo tudi brez tebe.

Slap ni zidan na pesek. Če te veselí, da kličeš volka, ne verujem, da pride.»

Rekši hoče oditi. Ali on ji dene roko na ráme in deje proseče: «Čemú odhajaš nejevoljna? Kako moreš misliti, da mi je všeč, ako vam ni dobro? Saj mi je bilo dobro pri vas! In da grem po nebesno modrino, če hočeš; da ti želim vse sreče, kolikor je hrani zemlja, to veš sama!... Ničesar ti nečem rêči, česar bi ne smela čuti. Tudi ne, česar... nečeš čuti. Že prav! Saj vem, da sem siromak, kateremu ni do življenja vašega! Tudi to vem, da ostanem siromak vse žive dni. Zakaj kdor nima ničesar, ne dobi ničesar... Vem še, da si ti, Ana, ponosno deklè, jedina hči še ponosnejšemu očetu in da se ne ponašaš malo z veliko čestjó njegovo, z mnogim denarjem in lepim domom njegovim. Ali če ostane vse tako, če ostane dolgo, tega, Ana, ne vem. Da bi bila za leto dnij še bogata, ne, Ana, tega ne verujem. Tvoj oče ni jedini vzgled, kako obuboža kdo. Marsikdo je začel sekati gozd in sekal in sekal, dokler mu od vsega gozda ni ostalo drugega, nego les za — be-raško palico! Stara pesem!...»

To je ponosnemu dekletu venderle preveč. Dolgo ni, kar je videla v očetovi škrinji

kup denarja. Čula je tudi, kaj ji je dél takrat Slapar. Na glas se mora zasmijati zdaj.

«Ne smej se!» pravi Tine, «ali prav, smej se mi, in Bog daj, da bi se smijala vse žive dni črnemu prorokovanju, katero sem izustil. Prav praviš; toli hudo ne bode. Biti ne sme! Srečna moraš biti!... Toda...»

Umolknil je, kakor bi ne imel sape in srcá za nastopne besede, potem pa vender nadaljuje: «Toda, če bi venderle prišla sila... če bi prišla nesreča, in bi stala v nji sama, tedaj pomisli, da sem na svetu jaz, tedaj ne bodi preponosna, da bi se sramovala rešilne roke moje!»

Zdajci pa jo mine potrpežljivost. Zasmeje se, da zazvenčé stekla pri oknih in se ji zardí obraz. Zaničljivo mu vzklikne: «Bebec! Bržkone si spotoma postajal v krčmah, da bi ne bil moker samó zunaj! Pač si izgubil pamet nekod!... Nu, Bog te varuj!... Lépo roko svojo pa prihrani komu drugemu, ne mēni. Zakaj če bi tudi prišla sila, taka venderle ne bode, da bi... k tebi...»

Od smeha ne more govoriti. Osupel ji gleda na usta. Da se s meje dobromišljenim besedam njegovim in se komaj nekoliko omehčana, znova udaja prirojeni ošabnosti in trmi, to ga žali. Trdo ji hoče odgovoriti in se posloviti od nje jedenkrat za vselej.

Ali ona mu ne dá do besede in ga zré toli prezirno in zaničljivo, kakor bi se moral zmanjšati, skrčiti v nje pogledih. Tine vidi, da ni prav obrnil dobrosrčnosti svoje, in dosti mu je razgovora.

«Sram te bodi. V dnò duše te bodi sram!» reče ji, dočim se ona še vedno smeje in se niti ne méni zanj. «Niti ne zaslužuješ, da bi pošten človek na dobrem govoril s teboj! Lehko noč!»

Osorno se obrne od nje, odprè vrata in hoče oditi. Zdajci pa nastane tako čudno ropotanje, vršenje in prasketanje, da obstane med vrati kakor okamenèl, Ani pa mine smeh hipoma. «Jezus, Marija!» vzklikne prestrašena, «kaj je to?» .

Prej toli prevzetno deklè trepeče po vsem životu. Solze ji porosé očí, roke pa se sklenejo nehoté. Še nekaj časa traja ropotanje, vršenje in prasketanje. Tine se vzdrami iz prvega strahú in hoče iz sobe. Toda Ana ga prosi za Boga, naj je ne pušča same v smrtni stiski. Videč njen brezupni strah, neče se osvetiti za osorne prejšnje besede. Tolaži jo in prigovarja ji, da morata iz hiše zaradi varnosti. V tem pa potihne čudni šum. Plašno reče Ana, da za ves svet ne ostane v hiši, nego da hoče ž njim. Tine je zadovoljen. Ana užgè svetilko,

vrže si volneno krilo čez glavo in stopi za Tinetom v noč.

Dež je ponehal, veter pa brije od gorâ. Čez pot teče voda v rjavih potokih. Nad travniki plôve vodeni sopar kakor bela megla. Okrog hiše je vse v navadnem rédu. Précej ne moreta spoznati, kaj je bil vzrok nena-
vadnemu grmenju. Že jame prigovarjati Tine spremljevalki svoji, da sta se motila v raz-
burjenosti, da je morda pihal hud veter in
provzročil prejšnji šum — kar jima prisveti
iz dalje druga luč. Hitro nato spoznata, da
jo nosi človek, odet v konjsko plahto. Pastir
Slaparjev je. Močno se mu maje svetilka
v mokri pésti, in kamorkoli skoči plahonog,
brizgne z mokrega travnika voda nanj. Bled
je, kakor da je videl kaj strašnega. Hitita
mu naproti, ali précej, ko obstane, ne more
govoriti. Težko sope, in kolena se mu šibé.
S prosto roko se poprime Tineta, da ne pade.
Za nekaj časa šele jame pripovedavati, kaj
se je zgodilo. Ana ga ne more umeti, toli
čudno in nejasno govórí, ali Tine s hudo
slutnjo svojo ga umeje. Po vprašanjih in
odgovorih skoro spozná žalostno resnico.

Ob tem času nenavadno obili naliv je
izpodkopal in izpral gôri v hribovji kos po-
sekanega gozda, dokler se ni odtrgala prst
z drevjem, parobki, kamenjem in sipo ter

se zvalila nizdolu na travnik Slaparjev. Kar je bilo na poti strašni teži, to je vzela s seboj, podrla in razdrobila. Ubogi pastir ni mislil drugega, nego da se podira svet, ko je hipno jelo deževati skale, mah in veje ter se je zrak napolnil s prahom in kamenito sipo, da ni mogel odpreti ni očij ni ust. Tekel je, kar je mogel, in zdaj se nikakor ne mara udati, da bi se ž njima vrnil k plazu. Dela se, kakor bi v sómraku ne znal pota, in ju vodi okrog po polji, dokler Tine sam ne zapazi škode in naravnost ne stopa proti plazu, sezajočemu z gore daleč v dolino. Jeden krajnik poljá je toli na gosto pokrit s skalami, peskom, prstjó, lesom in apnom, da teh nanešenih stvari ni možno spraviti ž njega. Vrhú tega je silna teža deročega grušča toli grozovito udarila ob rodovitno prst, da jo je prerila, izkopala in pomešala sama s seboj. Vse krajine ni več spoznati. Ana ne misli drugače, nego da je hudobni duh s svojim plugom razoral polje, preobrnil zemeljsko osrčje ter v zevajoče brazde zatrosil pogubo in prekletstvo za večne čase!

Hudo je ubogemu dekletu. Roko iztegne proti Tinetu in prosi: «Pojdiva, Tine! Tu umrjem od groze!»

Tine se ozira po hribu, katerega še ovijajo goste megle. Kolikor vé, denašnja

škoda ni prevelika proti óni, ki še pride. Ta nasip je le poslanec mogočne vojske; pripravil ji je stanišča, kjer se razgrne sama, kadar se vsuje v dolino. Pot ji je odprt. Samó po njem se je treba odpraviti, in gorjé dolini!

Ana ne govori ni besede, ko jo véde Tine domóv. Prišedši na Slap, pade na stol, podprè si glavo in joče dolgo in bridko. Dà, te solze ji sčistijo oko! Jasno vidi pred seboj strašno bedo, kateri ne more uiti več. In to, da je tako uboga, da jo treba toli pomilovati, to jo bolí! Te bolesti ne skriva. Tine miluje ubogo stvar, ki vzdíše vsa solzna pred njim, in jo tolaži, dasi ne vé, kako bi jo tolažil. Ko začuje glas njegov, pogleda ga srepo. Kar ji pravi, ne čuje. Otirajoč si solze, reče tiho: «Prav si govoril, Tine! Takó bode, kakor si rekel!»

Znova jo tolaži hlapec, in znova ga ne sliši, nego govori kakor sama sebi: «Tudi to je prav, da greš! . . . Čim prej, tem bolje! . . . Da bi mogla s teboj!»

«Pa pojdi!» reče urno osupli mož in ji zašepeče nekaj na uho. Sedaj ga sliši, ali tako razdražena ne vzklikne kakor nekoliko prej. Le z glavo zmaje in pravi bolestno, brez jeze: «Kam pa misliš!»

V tem hipu stoji Slapar pred njima. Po volji mu je, da vidi hčer toli brezupno. Zdaj treba razgovora, tolažbe, ali izdati svojega strahu ni treba. Kaj sta se menila s Tinetom, tega ni slišal.

«Čemú jočeš?» reče ji osorno. Tineta še videti neče; čast mu ne dopušča, da bi ga videl. Ali obadva jameta siliti vanj zajedno. Vprašata ga, ali ne vé, kakšno gorje se je vsulo na polje njegovo.

«Vem,» reče jima kratko, «ali gorje ni veliko. Komú pač se še ni privalilo nekaj kamenja na polje! To nič ne dé. Prav nič! Kdor kriči in stoka zategadelj, tisti mi je sovražnik, ki mi hoče škodovati pred svetom . . . od same zavisti!»

«Prav nihče vam ne more zavidati v tem trenutji!» vzklikne Tine. Zadnje ure so ga razburile neizrečno, zato govori jako osorno. Ali Slapar ni pri volji, da bi poslušal pouk o zlih nasledkih ravnanja svojega, in odgovarja srdito. Tine zopet vidi pred seboj posip; ta posip je priča, da je ravnal gospodar pogubno, in zato odločno ugovarja vsemu, kar pravi Slapar. Takó dá jedna zlá beseda drugo. Slapar ne veruje svojim ušesom. Takó je privajen hvalisanju vinskih bratcev svojih, da dolži vsakogar hudobne volje in prešérne drznosti, kdor se ga upa grajati.

Poleg tega ne prihaja iz krčme baš miren in jasnohláv; le hipna groza ga je streznila nekoliko. Uhó in okó zapira nezgodi, pa méni, da jo utají. «Plazú ni ob tem času!» kričí razljučen. «Kdor govori o plazu, ta je blazen ali pa hudoben. Če se je utrgalo nekoliko prsti, utrgala se ni zaradi gozda. Posekovanje ni bilo nevarno, sicer bi ga ne bila dovolila ni občina, ni okrajna gosposka. Zakaj se je utrgal plaz, tega ne vé nihče; ali ko izgine megla, videti in spoznati bode vzrok précej.» Skratka: ničesar neče slišati in verjeti.

In ker ne odnehata ni Slapar ni Tine, pozabita napósled, čemú se prepirata, in se srdita čimdalje bolj. Napósled pa reče Slapar hlapcu, naj se pri tej priči odpravi iz hiše. Tine zopet mu odgovori, da ni treba povelja, ker pojde sam. Častno ni služiti dômu, ki je prišel na nič.

«Odpravi se torej!»

«Rad! Z Bogom!»

«Amen in dosti!»

Takó se ločita. Uboga Ana ni poslušala njiju prepira. Na stolu sedí in si zakriva obraz. Debele solze ji tekó po lici. Pred seboj vidi pogubo; pametne ali srdite besede je ne morejo ni pomiriti ni preplašiti. Zato jih tudi ni poslušala. Čemú? Saj vé, da je

prišlo uboštvo ; sedaj ga je treba nositi udano in potrpežljivo! . . . Pomagati more le jeden : dobrotni Bog v nebesih. Ali tudi od njega ne pričakuje in ne prosi čudesa, nego samó milosti, da bi ji okrepil srce, da bi se ne pogubila . . . Njen jok je glasna molitev. Kaj ji do ljudij? Le ko reče Tine, da ni častno služiti dômu, ki je prišel na nič, zbodejo jo besede v srce, da zajoka še huje. Dà, to so resnične besede! Prišel na nič! Resnične, bridke besede!

Gotovo bi se poslovil Tine od nje, ali jezen je preveč. Še jedenkrat se ozrè po nji, potem položi roko na kljuko. Ana ne vidi pogleda njegovega. Le ko zaloputne vrata za seboj, zgane se bolešno in zaihti na glas. Ali ne zaradi možá, ki je zdajci prestopil prag, nego nehoté. Da jo vprašaš, kdo je zapustil hišo, težko, da bi vedela précej. Prevelika bolest ji stiska dušo. Vé pač, da ji je udan ta siromak od srca, ali nato ne misli zdaj. Da se je poslovil, to je ne bolí. Žalost njena se itak ne more povečati! . . .

IV.

Ko pride za leto dnij pomlad na gore, vidi na prostrani zemlji, kjer je stal Slaparjev gozd, grdo jáso in na nji nekaj dre-

ves, katera so morali pustiti na ukaz gosposkin. Spomladi naj bi se namreč njih seme razsipalo po okolici, in takó bi ne trebalo pogozdovanja. Te uboge stvarce vidi pomlad na golem hribu in se jih usmili. «Bodi vam dobro!» misli si in jih potrese s cvetjem in krasom od vrha do tal. Kakó li se vzpenjajo proti nebu in četudi so žalostne, ker so izgubile toliko tovarišev, zdi se jim vendar velika čast, da smejo rasti. Zategadelj široma razpletajo vrhe in razsipajo seme na vse vetrove, kakor bi iz njih cvetov moral nastati nov gozd v jedni pomladi!

Tu in tam zéva zemlja, kakor bi odpirala usta in rekla: «Daj še meni nekaj! Sence mi treba, sadú in mokrote, zahvalim te s cvetjem stoletnim!» Drevesa pa potresajo, kar imajo, perišče sèm, perišče tjà. In veter raznaša darove. Ne moreš reči, da jih ne raznaša dobro. Kalí se objemljejo, brsté, in če imaš dobro vero, vidiš že, kakó poganja iz zelenečih brstij nov gozd!

Ali tu kipí iz mahú parobek, sit življenja. Ta ne veruje v novo pomlad in se ne veseli svežemu cvetju tovarišev svojih. Odčesnili so mu vrh in posekali deblo tik korenine, zima pa mu je vzela poslednjo moč. Za drugo ni na svetu, nego da redí sive gobe

okrog sebe, katere pa se ne ménijo zanj. Čuda torej ni, da se je naveličal oklepiti sočno zemljo s prostranimi koreninami. Dan za dnevom mu izginja moč, na desno in levo izpušča prst. Najljubše bi mu bilo, da more ostaviti veselo novo življenje in se vrat na nos valiti v dolino!

«Kakeršen ti, takšna jaz!» pravi mu prst. «Če me nečeš držati, jaz te tudi ne bodem. Pojdi, kamor se ti ljubi.» V sovraštvu se ločita; le na videz sta še združena.

Čimdalje više poganjajo kalí in prosijo zdaj vode, zdaj sence, zdaj tega, zdaj ónega, zakaj vse, kar rase, potrebuje pomoči. Ostala drevesa so usmiljena in bi jim pomagala rada. Toda le malo sence morejo dajati, naj se raztezajo, kolikor jim ljubo, in vroče solnce pali in morí mlade rastline . . . Poleg tega seza črna prst vedno dalje; zemlja poka od žeje in suše. Iz globine pa se prikaže gola skala in ostrmí, ko vidi solnce po tisoč in tisoč letih.

«Ej, ej, kolikega čudesa!» zasmije se zadovoljno, «ali sem zopet na solnci? Kdo bi si bil mislil kaj takega! . . . Dober dan vsem skupaj! In ti, gruda, ogni se vender nekoliko! Ako že moram na dan, umeknite se mi vender! Taka sem pač, da me smé videti vsakdo! . . . Kaj, ti misliš, da nimam

drugega opravka, nego tebe nositi? Gôri se oprijemaj, gruda! . . . Aha! Ali vidiš, kakó se vališ v dolino? Z Bogom, z Bogom, gruda črna! Pa še ta-le parobek vzemi s seboj, prav na poti mi je in do malega vse korenine kaže iz zemlje. Niti ne vé, kakó nespodobno je to! . . . Z Bogom obadva! Takó! Pa Slaparja mi pozdravita, ako je še v dolini. Srečen pot!»

In parobek in gruda gresta nizdolu. Tu zadeneta ob cepič, tam ob kamen. «S pota, ali pa te prevrnem!» kriči parobek, za njim pa skačkajo in se valé kameni in grude. Kar se jim upira, lomijo in podirajo. Na vrhu pa pripeka solnce na ubogo zemljo, da ne more roditi in živiti novih rastlin. Nič ne more vztrajati na hribu. Skala pridobiva čimdalje več prostora in se róga venočim rastlinam: «Če vam ne ugaja tu gôri, odkar je izginil gozd, pa pojdite! Kaj bi jezile sebe in mene? . . . In ti, črna gruda, res lahko pogledaš, kakó je sestri, ki se je s parobkom peljala v dolino. Tak cepec ni varen na poti. O, da sem prosta kakor ti, ne bi vztrajala na žgočem solnci . . . In še nekaj . . . počakaj še nekoliko . . . kaj se že vališ, gruda! . . . Pozdravi mi Slaparja, če je še živ in zdrav . . . Z Bogom!»

Gruda za grudo se odpravlja v dolino, ž njimi pa korenine in trava, mah in mlade kalí, črna prst in beli pesek. Le malo zelenja je še na hribu. Drevesca pa zró nánje osupla in ne vedó, kaj se godí. Trepetaje pričakujejo jeséni in osorne bodočnosti. Skala pa se smeje in reče solncu: «Tisoč let se že nisem umila. Ali bode veselje, kadar pridejo deževni nalivi! Takrat se umijem, kar se dá. Ko se vidiva znova, strmi, kakó bodem čista, kakó se bodeš zrcálilo na mēni.» In res, solnce je radovedno, kakšna bode skala, in se skrije za oblake. Silni vodeni toki se vlijó iz neba in si grebejo dráge in struge v dolino. Rastline in kameni, katerim se niti sanjalo ni, da kdaj nastopijo pot nizdolu, prispó na polja Slaparjeva, trkajo na vrata njegovega dōma in sporočajo najlepše pozdrave hudobne stare skale, ki je toli časa morala nositi prst in mahovje in celó véliki gozd!

Toda na vrata Slaparjeva ne trkajo samó grude in kameni s hriba, nego tudi ljudje iz mesta. Ne da bi dejal prijatelji, zakaj prijateljev nima Slapar, odkar ne teče več v potokih vino pri Zaplotniku! Ljudje so z rdečo kapo na glavi in obilimi pisanji pod pazduho; najlepša pisanja mu pribijajo na vrata, če jim neče odpirati. On pa neče

ogledavati vrat od zunaj, niti se neče mé-niti za pribite popirje in ne prestopi praga do tistega dné, ko se pokaže, da so mali, kolkovani popirji močnejši od velikega samoglavega Slaparja. Tistega dné pa mora pred vrata, mora za vselej z lepega dôma svojega. Na boben je prišel! . . .

Andrej Slapar, ki je bil vedno na svojini, odkar se more spominjati, Andrej Slapar bodi sedaj dninar, ali pa ga rêdi in živi občina! O, to je bridko! Spočetka niti ne vé, kakó mu je hudo. Tega si pa nikoli misliti ne more, da je sam zakrivil nesrečo svojo! Da je prodal lepi gozd, to ga ne bolí, ali da ga je prodal sleparju, to ga peče. Če bi ga bil kupil poštenjak, kakó dobro bi mu bilo! Ali pa, če bi upniki počakali vsaj toliko, da mu Lah izplača zadnjo tretjino! Takó govoreč pozablja Slapar, da bi ž njo ne mogel potolažiti upnikov svojih. Takisto je že upal o drugi tretjini, ali potem jo je zapil v krčmi in zapravdal v mestu! Pozablja tudi, koliko se je že trudil, da bi si pridobil zadnjo tretjino. Ker je bil izginil Lah précej, ko je posekal gozd, mogel ga ni tožiti v mestu, nego na Laškem. Tam bi moral dokazati pravice svoje, ali kupec se izgovarja, da ni dobil toliko debel, kolikor jih je bilo določenih, da je cena mecesnom

druga nego borovcem in smrekam, in vé še nekater izgovor. Nič drugega ne ostane Slaparju nego dati kupca na prisego, in Lah ne pomišlja dolgo in priseže. S tem pa je tožnikova pravda izgubljena, in plačati mora sodne troške . . .

To vedó vsi ljudje. Ali Slapar govori še dalje, da mu mora Lah izplačati zadnjo tretjino in povrniti troške. Na Laškem mu sevéda ne more do živega, ali naj se le prikaže v deželo, hipoma mora ž njim v mesto pred sodišče! Da ga ne more znova tožiti v svoji deželi, tega Slapar ne veruje, ker neče verjeti. Ali vere, da pride Lah znova in mu mora izplačati dolg, te vere se ne iznebí! Ž njo vstaja zjutraj in léga zvečer, ž njo muči vsakogar, kdor ga hoče poslušati.

Z dnino si stari mož, nevajen težkemu delu, ne more služiti dôkaj. Občina mora skrbeti zanj, in če prepogostoma ne hodi mimo krčme Zaplotnikove, in če je krčmar dobre volje, podari mu pač kozarček vina v spomin minulih dnij. Ali dá mu ga osorno; o tem pa, da se vrne Lah, celó neče slišati ničesar.

Gôri, kjer je stal gozd, zrcáli se solnčna svetloba na neplodni skali. Grozovit plaz razvalin in puščobe pokriva polja Slaparjeva.

Poslednja drevesa, katera so pustili na hribu, trohne polagoma v prepadih in zgorévajo v pečéh.

In Ana Slaparjeva? Daleč z dôma in vasi služi v mestu, kjer malokdo vé, da je nekod stal lep dom po imeni Slap, na katerem je bival preponosen kmet. Ona, ki je nekdej z osornim glasom velevala hlapcem in deklam, služi zdaj tiho in pridno. Trudi se na vso moč, da ustreza mestni gospôdi, zakaj nerada bi izgubila dobro službo. Nepotrebni mislij nima. Da je bila nekdej bogata in ponosna, to se ji zdi takó, kakor bi čula bajko iz otroških let!

Le časih, kadar gré na večer po storjenem delu na čisti zrak in zrè na visoko nebó, misli na domačo vas in stare čase in nekoliko govori o njih. Dolgo namreč ni sama, nego krepák mož stopi k nji in pripoveduje, kar ji je povedal že često. Časih pa ji pové tudi kaj novega. Ta mož je Tine. Domá ni hotel ostati, nego si drugod prislužil nekaj denarja. Zdaj je v mestu in trži s sadjem in drugimi stvarmi. Slabo mu ni, in če bode uspevala trgovina takó vrlo, upa ob novem letu reči ubogi Ani, da se vzameta. Do novega leta je še dolgo, ali dva upata lože, nego jeden. Kadar pa stojita skupaj in se pogovarjata o bodočnosti,

domišljata si, kakó je bilo časih drugače :
on Slaparjev hlapec, ona ponosna hči prav
ónemu Slaparju; kakó je imel Slapar velik
dom in prekrasen gozd; kakó je izgubil
dom, in kakó je izginil gozd!

Varujte gozde!

Spisal **Ivan Šubic.**

Neusmiljeno pôle sekira že leta in leta po krasnih gozdih zemlje slovenske in kakor v naših sosedih, uničuje tudi pri nas vir blaginje in sreče. Na premnogih krajih, kjer so še pred malo leti vitke smreke zibale tenke vrhove svoje, ali šumele zelene bukve, in mogočni hrastje s skrivnostnimi glasi oznanjali, kakó je izginil rod za rodom v njih senci, kažejo se sedaj žalostne jase; izprana skala in pusto robovje pokriva svet, na katerem so se dvigali stoletni gozdni velikani, največji zaklad pametnega in opreznega ratarja. Naša domovina ima sicer še dôkaj lepih gozdov in bujnih logov, katere so nam ohranili skrbni dedje, ali pustošenje se širi od dné do dné toli obilo, da te obide žalost, ako gledaš, kakó sedanji rod brezpametno

ravná z najvažnejšim národnim kapitalom, kakó slepo gospodarstvo pripravlja pot do nerodovite puste zemlje in si ustvarja nov Kras, podoben ónemu, na katerem se pokorí ubogo ljudstvo za gospodarske pregrehe minulih dôb

Kadarkoli poide denar, kadarkoli trka na vrata prava ali navidezna potreba, pomagati mora gozd; dôkaj posestnikov se še ne potrudi, da bi si poiskali v sili drugih novih virov, kakeršnih vedno ponuja umno gospodarstvo — čemu neki? V gozdu stoji še nekaj hoj in te naj padejo! Ko je treba hčeri dati doto, trpi jo gozd; ko sin prevzame posestvo po očetu, plača gozd sodišče in notarja. Kupica rujnega vinca splavi marsikatero deblo v dolino, in odkar vozi železnica po zemljah naših, dobiva izvestno največ svojih dohodkov od prevažanja lesá.

Posamični posestnik si takó uničuje temeljni pogoj za obstanek svojega dóma. Z gozdom vred mu izgine velikanska glav-nica, ki mu je vedno dajala obilih obrestij. Gorivo za peč mu je prihajalo od lesá, in marsikak seženj drv se je za lepe denarje prodal v bližnjem mestu; debbla je rabil za pohištvo in streho, ali pa jih je oddajal obrtnikom, ki so jih uporabljali za brezštevne izdelke; perje in listje je po-

kladal živini ter jo krmil z mnogovrstnimi pridelki in plodovi gozdnih dreves. Lubja so iskali za dobro ceno usnjarji in krznarji — izkratka: dohodki iz gozda niso usehnili nikdar, nikoli zapustili pametnega gospodarja.

Ali ko bi pokončevanje gozdov škodilo samó posamičnemu posestniku in mu izpodkopavalo temelj blaginje, prebilo bi se lože. Milovali bi sicer brezpametnika, tedaj pa tem skrbneje gojili svoj gozd in vedeli ceniti njega vrednost. Ali temu ni takó. Gozd ne koristi samó lastniku, temveč vsemu okraju, vsi deželi. Kjer ni gozdov, propada poljedelstvo, propada dežela, ž njo vred pa trpé prebivalci njeni. Zató po vsi pravici terjamo od soseda svojega, da pametno gospodari z blagom, ki odločuje občo blaginjo. Nihče mu ne krati lastninskih pravic, toda kadar pretí nevarnost splošni koristi, smemo zahtevati od svojega bližnjika, da se kolikor môči ozira na skupno množico. To je bilo pač vodilo državnikom našim, da so sklenili zakone, ki zabranjujejo slepo pokončevanje gozdov. Morda so omenjeni zakoni temu ali ónemu posestniku hudo breme, siten jarem, ali vendar je bil že skrajni čas, da so gosposke z železno roko posegle med kvarilce gozdov in jele urejati gozdno gospodarstvo!

Učenjaki so jasno dokazali, da je življenje človeka in živalij tesno spojeno z razvitkom rastlin. Cvetice močno vplivajo na podnebje óne zemlje, kjer rasó; to smemo reči zlasti o velikanih med njimi, o gozdnih drevesih, kjer v večjem številu pokrivajo svet. Solnčna vročina ne more podnevi tolikanj razgreti gozda, kakor slabo obrastene planjave in hribe, zvečer pa gozd le počasi oddaja dobljeno toploto. Blizu gozda je torej poletje milejše; póludnevna vročina ne pripeka toliko, in večerni hladi nastopajo le polagoma. Jeseni in v začetku zime gozd dolgo ohranja toploto svojo in ogreva mrzli zrak; pomladno solnce pa tudi počasi prodira v zeleni gozd in provzročuje, da ne čutimo neljubega skoka od mraza v vročino. Gozdnati svet torej nekako ureja zračno toplino in posreduje med prevelikimi razločki, kateri škodujejo našemu zdravju in moré rastline na polji. V tem oziru smemo vpliv gozdov primerjati vplivu morjá na podnebje pomorskih dežel; tu brani voda prevelikemu mrazu in prehudi vročini, tam pa gozd poravnava nagle razlike med hladom in toploto ter provzročuje, da je podnebje prijetnejše, zdravju našemu in poljskim pridelkom ugodnejše.

Poleg gorkote posamičnih krajev odločujejo gozdi tudi vlažnost njegovega zraka. Sleharna rastlina, sosebnost pa drevje, potrebuje in posrkava obilo vode, katero potem počasi izhlapeva v zrak. S travo porasten svet izpušča na dan dvakrat toliko moče v obližje, kakor jednako veliko jezero; gozd pa izhlapeva v istem času celó trikrat toliko vode v zrak. In ta vlažnost je rastlinam neizogibno potrebna! Trava na pašniku bi usehnila, žito na polji bi se poleglo, vrtna cvetica povesila glavico, in sadje bi ne rodilo, ko bi ne imelo dovolj mokrote, katero oddaja gozd okolici svoji. Poletna vročina bi uničila trud kmetovalčev, ko bi se iznad gozda ne dvigala mokra sapa in ne poživiljala velikih cvetic. Nad gozdom je vselej dôkaj vodnih mehurčkov, ki hladé zrak in zajedno delajo oblake, iz katerih rosí dež na polje ratarjevo. Gozdnati kraji torej niso nikoli v nevarnosti, da bi jim prevelika suša zamorila poljske pridelke. V obližji imajo velikansko shrambo vodé — zeleni gozd, v katerem nikoli ne poide potrebna moča!

Gozd lahko primerjamo gobi; kakor goba željno popija vodo, takó tudi gozd slastno posrkava mokroto, ki pada nanj, in jo kakor goba dolgo drží v zavetji svojem. Dež, ki se vsiplje na gola trda tlà, hitro odteka v do-

lino. Moča pa, katero rosé oblaki na gozd, ne more takó naglo izginiti v nižje kraje. Na milijone in milijone peresec, iglic in vejic zabranjuje vodi, da ne more iz gozda, nego le počasi predira v mehka luknjičava gozdna tlà. Ker se voda le počasi pomika dalje, ne more izpirati rodovite prsti z gorskih reber in je odnašati v dolino. Ploha in nalivi ne škodujejo obdelanemu svetu, ker nimajo prilike, da bi v veliki množini gremeli nanj iz višjih krajev. Dežnica in snežnica, ki padata v gozd, napajata tudi studence in potoke. Počasi predira voda skozi gozdna tlà in zemeljske razpoke na dan, in zato ne morejo nastajati divji hudourniki, kakeršni se v hudem deževji valé doli po golih, brezdrevesnih rebrih in napravljajo ogromno škodo. Reke dobivajo svojo vodo jednako-merneje, rekli bi uravnano, ker jo zadržuje gozd, in zato malokdaj narasejo do óne pogubne višine, da bi stopile iz struge in pokončale kmetiču polje in travnik, časih celó trdni njegov dom. Kjer je dovolj gozda, tam se nam ni bati velikih povodnij, ker gozd zadržuje prehitre nalive. Ako pa izgine gozd, prikazujejo se malone vsako leto velike vode. S hudourniki se pričnó v gorskih vaséh, končajo pa se daleč od izvira, v dolgem svojem teku uničujé vse, kar si je pridni

ratar napravil v potu svojega obraza. Celó zemljo in prst mu odtrgajo in jo valé dalje, ali pa mu pokrijejo rodovita polja s plodom in kamenjem.

Tudi izpodtalno vodo, ki se pretaka pod obdelanim svetom in je važen pogoj za rodovitost kraja, držé gozdi vselej enakomerno visoko in ji branijo, da ne narase o deževji in ne stopi iz tál, o suši pa ne odteče preneglo.

Vrhu tega varuje gosta drevesna streha v gozdu, da se izpodnebna moča ne izhlapeva toli hitro. Prosto polje je že zdavna suho in vêlo, toda gozd je še obdržal mokroto svojo, ž njo pa je ostal svež in bujen. Vedno lahko oddaja nekoliko svoje mokre zaloge sosednemu izsušenemu kraju. Suhim vetrovom, ki vejejo dôli od severozapada, jemljó gozdi njih sušilno moč, ker jih napajajo z mokroto. Hudi viharji se zastonj zaganjajo na kraj, ki je zavarovan z gostim gozdom; moč silnega navala se razbija ob zarastenem gorskem rebro, in dolina ostaja v varnem zavetji. Pozimi držé drevesa sneg, da se ne spušča v podobi nevarnih plazov v dolino, leto in dan pa držé na strmih rebrih s svojimi koreninami prst in kamenje, da se ne pomika v nižje kraje in jih ne zasiplje.

In kaj hočemo reči o prirodni lepoti ónega kraja, katerega krasé zeleni gozdi? Ali ni obrastena okolica prijaznejša nego pusti kraški svet? Nihče ne more trditi, da nima lepa zemlja velikega vpliva na ljudstvo, ki živí na nji. Duševni razvitek vsakega národa je tesno združen z domovino njegovo. Na rodoviti zemlji biva zadovoljno ljudstvo, katero v pogledu na prelepo prirodo dobiva tolažbe in upanja v bojih vsakdanjega življenja! Lepa zemlja, lep národ — srečna zemlja, srečen národ!

Že v starodavnih časih so priznavali, da ima gozd in sveža sapa njegova veliko zdravilno moč v sebi. Iz mestnega prahú hité ljudje vsako poletje na deželo, da se ondu v senci košatih gozdov napijejo dobrega zraka in poravnajo slabe nasledke, katere provzroča izprijeni mestni zrak njih telesu.

Toda prišli bi predaleč, ako bi hoteli nadrobno naštevati vse koristi gozda. Te črtice bodo že morda zadoščale, da vemo prav ceniti vrednost tega prirodnega darú; lahko tudi umejemo, kakó slabe nasledke mora imeti pokončevanje gozdov za vso okolico, za vso deželo. Žalostne posledice se kažó zlasti dandanes, ko tožijo malone po vsi Evropi, da ginejo gozdi, ž njimi vred

pa rodovitost in blaginja raznih deželâ. Toda že v minuli zgodovini človeštva imamo dokaze, kakó silno se maščuje brezpametno gospodarstvo z gozdi. Bogate pokrajine, ki so nekdam slovele zaradi rodovitosti svoje, ki so bile žitne shrambe velikim národom, izpremenile so se v gole puščave. Kjer je bilo nekdam bogato polje, leží sedaj peščeno prodovje. Kakó silno je bila plodovita Sveta dežela, ali dandanes je suha, pusta pokrajina, zakaj posekali so ji gozde, ž njimi pa ji vzeli pogoj rodovitosti. Krasni hrastje so padli, zajedno so izginila sočna polja, izginili zeleni pašniki. Slabotna drobnica išče po njih pičle hrane, ali nekdam so se pasla tolsta goveda in bogatila srečne prebivalce! Večina slovečih studencev in potokov v Sveti deželi se je posušila, in reka Jordan, katero so svoje dni Izraelci bredli le stežka, ta je danes ozka in plitva. Pravijo, da je vsaj 4 čevlje nižja, nego je bila tiste davne dni. — Velik del dežele italijanske, ki sluje po vsem svetu kakor večno zeleni vrt Evrope, kakor nje zemeljski raj, izgubil je rodovitost in nepopisno lepoto, ker je brezpametno gospodarstvo uničilo gozde, kakor nekdam v Sveti deželi. Ubožen národ biva sedaj na ónih krajih, pristna podoba ubožne, žalostne zemlje!

Jednake vzglede imamo na Francoskem, Grškem in na Nemškem. Povsod se strašno maščuje pokončevanje gozdov. Poslednjih sto let je vsem nemškim rekam upadla gladína, ž njo vred pa se je tudi znižala podzemeljska voda; oboje skupaj je vzrok, da se kažejo suha leta, in da národi tožijo o slabih časih. Gozdi so izginili, in ž njimi je izginila shramba vodé, ki je deželi leto za letom, rod za rodom dajala potrebne moče v pravilni meri.

Toda čemú sezati v tuje zemlje, ko imamo v domovini naši dovòlj žalostnih vzgledov, kakšne posledice ima izsekavanje gozdov! Kdo ne pozná Krasa, ki je danes skalnata planjava, po kateri se poganja silna burja, nekdej pa je bil pokrit z zelenimi gozdi, ob katerih se je zastonj poskušal močni vihar? Kdo se ne spominja strahovite škode, katera je jeseni leta 1882. zadela planinske dežele avstrijske po velikanskih povodnjih! Na stotine ubožnih koč in bogatih hiš, mostov in jezov je odnesla divja voda. Bregove dolgih rek je raztrgala, razrila in odnesla krasnim poljem in cvetočim njivam plodno prst; s pustim peskom in kamenjem je zasula obdelano zemljo in uničila stoletni trud zbeganega ljudstva. V Po-dravji je bilo škode za blizu dva mili-

jona goldinarjev, v Ziljski dolini za jeden milijon. Tirolsko in koroško deželo so jeseni imenovanega leta popustošile povodnji, da se je škoda cenila na kakih 25 milijonov goldinarjev.

In vzroki tem žalostnim prikaznim? Po jednoglasni trditvi zvedenih móž bi povodenj nikdar ne mogla nastopiti toli silno, ako bi imele óne dežele še toliko gozdov kakor nekdej; v zadnjih letih pa so posekali (kakor pri nas) najlepše gozde — in mokrota ne more redno prihajati in odhajati. Padavina izpod nebá se brez zadržka valí v doline, hudourniki grmé ondu, kjer so nekdej mirni studenčki šumeli po trati. O dolgem deževji ni nobenega varuha, da bi se pravilno in brez škode odtekala silna množina vode. Zato so plohe izprale gorska rebra in s prodovjem zasula lepa posestva. Divje reke so narasle, zapustile stare svoje bregove in nosile pogubo in obup v kmetske domove. Takó se sedanji rod pokorí za svoje gospodarske grehe in za grehe prednikov svojih!

A tudi tam, kjer se posekavanje gozdov sedaj še ne maščuje toli hitro in vidno, tudi tam se neizgibno prej ali slej morajo pokazati žalostne posledice. Podnebje se sčasoma izpremení neugodno, dež in druga moča izgubita vodnika, ki je urejal njiju

padanje, studenci se jamejo sušiti, in rodovitost gine od rodú do rodú. Počasi, takó da se človek v teku malih svojih let še ne zaveda, izpreminja se cvetoča dežela v pusto nerodovito pokrajino, v kraški svet! . . .

Sveta dolžnost naša je torej, da varujemo in skrbno hranimo velikanski gozdni kapital. Zdaj morda še ni prepozno; umno pogozdovanje in varovanje lahko skoro popravi dosedanjo škodo, lahko v jednem rodu postavi trden temelj sreči naših vnukov.

Pomnimo si vedno, kar pravi pregovor iz Jutrovih deželâ :

«Kdor drevó zasadi, blagruje ga deca hvaležna,
Kdor poseka drevó, kolne še pozni ga vnuk!»

(Ponatisek iz «Koledarja družbe sv. Mohorja za l. 1888.»)

